

1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Riigivalitsemine
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik
Valdkonna arengukava	Eesmärgid seatakse vastavalt pikaajalisele arengustrateegiale „Eesti 2035“
Programmi nimetus	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine
Programmi eesmärk	Valitsuse tegevuseesmärkide elluviimine toimib mõjusalt, tõhusalt ja mõistetavalt
Programmi periood	2026–2029
Peavastutaja (ministeerium)	Riigikantselei
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	-
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	-

2. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programmiga aidatakse kaasa tõhusa riigi tulemusvaldkonna eesmärgi „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“ saavutamisele. Programmi tegevused aitavad panustada riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ uuendusmeelse, usaldusväärse ja inimesekeskse riigi sihti ning eelkõige riigivalitsemise valdkonna vajalikku muutusse „Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame sujuva riigi toimimise“.

Programm hõlmab Vabariigi Valitsuse töö planeerimise toetamist, riigi strateegilise planeerimise korraldamist ja koordineerimist, avaliku sektori innovatsiooni edendamist, avatud valitsemise arendamist, istungite ja valitsuskabineti nõupidamiste ettevalmistamist ja korraldamist, peaministri nõustamist ja abistamist, valitsuse ja peaministri kommunikatsiooni korraldamist, Euroopa Liidu asjades Eesti poliitika ja seisukohtade kujundamist ning elluviimise koordineerimist, Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni töö korraldamist, riigi julgeoleku ja riigikaitse juhtimise koordineerimist, Teadus- ja Arendusnõukogu teenindamist ning avaliku teenistuse tippjuhtide värbamise, valiku, hindamise ja arendamise korraldamist.

3. Programmi eesmärk, mõõdik ja rahastamiskava

Tabel 1. Programmi mõõdikud

Programmi eesmärk:	Vabariigi Valitsus teeb ja viib ellu mõjusaid, tõhusaid ja mõistetavaid otsuseid				
Programmi mõõdik	2023* (tegelik)	2026 (sihttase)	2027 (sihttase)	2028 (sihttase)	2029 (sihttase)
Valitsemise tõhusus ¹	1,3	>1,2	>1,2	>1,2	>1,2

- Eesti on uuendusmeelne, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustav riik, kus ühiskonnaelu korraldatakse uute tõhusate tehnoloogiate abil. Õigus- ja maksukeskkond ning valitsemiskorraldus soosivad ühiskonna sidusust, uute lahenduste kasutuselevõttu, innovatsiooni ning paindlikku riigivalitsemist. Avalikud teenused lähtuvad kasutajast ning andmeruum on kaitstud. Eesti riigikorraldus ja inimeste osalus selles on trende loov ja eeskujuks teistele riikidele.
- Eesti on usaldusväärne riik oma kodanikele ning väärtustatud partner rahvusvahelises suhtluses. Riigi valitsemine on avatud ehk võimu teostatakse avalikes huvides ausalt ja läbipaistvalt, järgides õigusriigi põhimõtteid ning tagades inimeste põhiõigused ja vabadused. Eesti on valvatud ja kaitstud, maailmas tuntakse meid hästi ja riigi rahvusvaheline positsioon on tugev.
- Eesti on inimesekeskne riik, kus poliitikakujundamine on koosloomeline ja inimesed saavad osaleda oluliste otsuste tegemisel. Avalikud teenused on kvaliteetsed ja kättesaadavad sõltumata elukohast ning suurendavad inimeste heaolu ja turvalisust.

Tabel 2. Programmi rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve		Eelarve prognoos		
	2025*	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud	23 551	28 370	32 015	31 780	31 780
sh piirmääraga vahendid	14 905	14 475	14 203	13 949	13 949
sh tuludest sõltuvad vahendid	5 936	12 632	16 582	16 612	16 612
sh käibemaks	1 460	1 263	1 231	1 219	1 219
sh amortisatsioon	1 250				

¹[Tõetamm - Riigi oluliste näidikute mõõdupuu](#)

Tabel 3. Programmi rahastamiskava täiendav informatsioon 2025. a kohta (muudatuste selgitused koos eelarvega, tuhat eurot)

	Ülekantavate summa (piirmääraga vahetus)	2025. a riigieelarve I pa seadusemuudatused	2025. a riigieelarve II pa seadusemuudatused	VV reserve eraldised	Lõplik 2025. a programmi tegevuse eelarve*	Selgitused
Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine	1 505			746	25 802	

4. Hetkeolukorra analüüs

Riigikantselei eesmärk on toetada Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning seista hea, tõhusa ja avatud riigivalitsemise eest.

Valitsuse eesmärkide saavutamist võivad takistada ministeeriumide ning nende allasutuste tegevuste killustatus ja kohati puudulik koostöö. Samuti on ministeeriumide koostöö ja infovahetus valitsuse otsuste ettevalmistamisel ning elluviimisel ebaühtlane ega võimalda alati tõhusat otsustamist ja parimat lahendust. Selle parendamiseks muudeti Vabariigi Valitsuse seaduses vastutusvaldkondi, et tagada parem koostöö. Muudatuse mõju saab hinnata paari aasta pärast.

Avalikkuse teadlikkuse kasv ja kõrgemad ootused valitsuse tegevusele nõuavad suuremat koostööd, uuenduslikke lahendusi probleemidele, aga ka põhjalikumate mõjuanalüüside tegemist. Ka huvirühmade oskuslik kaasamine ja avaliku sektori innovatsiooni edendamine võimaldavad parandada valitsuse otsuste ettevalmistamise kvaliteeti ning suurendavad otsustamise tõhusust.

Riigikantselei koordineerib riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ elluviimist. Algatatud on katseprojekt andmepõhise otsustusprotsessi kujundamiseks ja juurutamiseks ning avaliku sektori innovatsiooni toetav meede.

Eestis on toetus Euroopa Liidule suur, aga teadlikkus selle toimimisest ning otsuste mõistmine on vähene (Eurobaromeeter). Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise (2017) järel on katkenud nii baas- kui ka edasijõudnute koolitused. Möödunud perioodil on vähenenud Euroopa Liidu õiguse jõustamise ja Euroopa Liidu töös osalemise suutlikkus (direktiiviide

ülevõtmise puudujääk on kasvanud üle soovitud 0,5% taseme, ministriumide ametnikud on tõstatanud keskse koolituse vajaduse). See võib tuua kaasa lüngad Eesti esindamisel ning Euroopa Liidu poliitika kujundamisel ja rakendamisel. Ukraina sõjaga ja ka Ukraina Euroopa-pürgimustega kaasnev geopoliitiline nihe toob kaasa arutelud nii Euroopa koostöövormi ja -valdkondade, otsustusprotsessi tõhususe kui ka Euroopa poliitilise koostöö struktureerimise üle, mis on Eesti huvidel elulise tähtsusega. Eelneva tõttu on vaja otsida oluliste Euroopa liitlastega uusi koostöökohti ja -vorme. Eesti eksperditeadmised, nähtavus ja kohalolek Euroopa Liidu institutsioonides peab kasvama hästi mõtestatud rahvusvahelise personalipoliitika kaudu. 2025. aastal esitatakse uus ELi pikaajalise eelarve ettepanek, millest sõltuvad võtmetähtsusega investeeringud ja välisühendused. 2031. aastal on Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja, mille planeerimist ja ettevalmistamist tuleb alustada hiljemalt 2027. aastal.

Riigikantselei koordineerib julgeoleku, riigikaitse ja kriisireguleerimisega seotud teemasid Vabariigi Valitsuses, sh Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni ning selle alakomisjonide ja nõukogude kaudu. Riigikantselei riigi situatsioonikeskus loob eelkõige peaministrile ja valitsuse liikmetele pideva teadlikkuse riigi julgeolekuolukorrast, selleks koondatakse ja töödeldakse koostöös teiste asutustega teavet Eesti julgeolekut mõjutavate sündmuste, suundumuste, ohtude ja riigi käsutuses olevate võimete kohta.

Eesti lähtub riigikaitse laiast käsitusest, mille kohaselt valmistutakse riigikaitseks nii mittesõjaliste kui ka sõjaliste võimete, vahendite ja varudega nii avalikust kui ka erasektorist. See eeldab Riigikantseleilt suutlikkust Eesti riigikaitseks ja tsiviilkriisideks valmisoleku suurendamiseks koordineerida väga laia osaliste ringi tegevust riigikaitse arengukava ja riigi kaitsetegevuse kava koostamise ning kriisireguleerimise poliitika kujundamise, sh õigusruumi kujundamise kaudu.

Valitsuse eesmärkide elluviimine sõltub paljuski avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsusest ja pühendumusest. Riigikantselei tippjuhtide kompetentsikeskuse tehtav süsteemne ja järjekindel töö tippjuhtide värbamisel, valikul, hindamisel ja arendamisel võimaldab leida avalikku teenistusse tugevaid tippjuhte ning toetada nende arengut ja koostööd lähtuvalt valitsuse strateegilistest eesmärkidest. Jätakuvalt tuleb pingutada selle nimel, et avalik teenistus oleks atraktiivne ja konkurentsivõimeline tööandja juhtidele ning Eesti juhid oleksid esindatud ka rahvusvaheliste organisatsioonide mõjukatel ametikohtadel.

5. Olulisemad tegevused/sekkumised

Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine

Riigikantselei eesmärk on toetada Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning seista hea, tõhusa ja avatud riigivalitsemise eest.

Toetatakse Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning aidatakse tagada head riigivalitsemist, sealhulgas aastatel 2026–2029:

- Toetatakse „Eesti 2035“ strateegia sihtide saavutamiseks tulevikuseire ja teiste uuenduslike lahenduste arendamist ja katsetamist koostöös teadusasutuste ja ettevõtetega.
- Jätkatakse riigi otsustusprotsessi toetamise võime arendamist, mis põhineb kogutud andmetel, andmeanalüüsil ja nüüdisaegsel tehnoloogial.
- Koordineeritakse innovatsioonitegevusi avalikus sektorist.
- Algatatakse riigi jaoks olulisi reforme, sh toetatakse Teadus- ja arendusnõukoja ning Efektiivsuse ja majanduskavsu nõukoja tööd, et vähendada bürokraatiat, toetada majanduskasvu ning teaduspõhist riigivalitsemist ja majandust.
- Koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga jätkub riigi koosloome keskkonna (KOOS) väljatöötamine. Uus süsteem võimaldab koostööd ja infovahetust, aga ka avalikkuse paremat kaasamist nii riigisisestes kui ka Euroopa Liidu asjades.
- Tehakse ettevalmistusi uue Vabariigi Valitsuse töövahendi väljatöötamiseks prototüübi loomiseks, sest VIIS ja e-Kabinet on vananenud ja oma eluea lõpus, ei vasta digiriigi ristfunktsionaalsetele nõuetele ega ole kooskõlas digiühiskonna arengukava suundadega.
- Riigikantselei koordineerimisel töötatakse välja valitsuse Euroopa Liidu poliitika prioriteetidid aastateks 2025–2027 ning Riigikantselei juhtimisel hinnatakse regulaarselt seatud eesmärkide saavutamist.
- Euroopa Komisjon esitab 2025. aasta suvel eelnõu Euroopa Liidu pikaajalise eelarve kohta aastateks 2028–2034. Eesti seisukohtade riigisisene kujundamine ja eestvedamine eelarveläbirääkimisteks toimub peaministri ja Riigikantselei juhtimisel.
- Riigikantselei ülesanne on valmistada koostöös ministeeriumidega ette Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumine 2031. aastal. Ettevalmistusi tuleb alustada vara ja 2027. aastal värvata Riigikantseleisse projektijuht ning luua eesistumise ettevalmistamise meeskond.
- Pööratakse süsteemsemat tähelepanu Euroopa Liiduga seonduvale kommunikatsioonile.
- Muutunud julgeolekukeskkond ja Venemaa Föderatsiooni jätkuv sõjategevus Ukraina vastu tingib, et julgeoleku ja kriisikindluse tagamine riigis ning ühiskonnas on läbiv, pidev ja sihipärane tegevus. See peab peegelduma põhiseaduslike institutsioonide, täidesaatva võimu, kohaliku omavalitsuse üksuste, ettevõtete, organisatsioonide, kogukondade ja üksikisikute mõtlemises, valmisolekus, tegutsemises ning omavahelises koostöös (Eesti julgeolekupoliitika alused 2023). Riigikantselei vastutab üleriigilise planeerimise eest ning töötab välja riigi kriisireguleerimise poliitika ja koordineerib selle elluviimist. Selleks uuendatakse lähiaastatel julgeolekupoliitika aluseid, tehakse operatiiv- ja võimeplaneerimist, hinnatakse riigi julgeolekuolukorda ning suurendatakse olukorrateadlikkust (sh üleriigilise riskianalüüsi kaudu), uuendatakse õigusruumi (tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu koostamine ning rakendamine, CER-direktiivi rakendamine), viiakse ellu riigikaitse arengukava strateegilise kommunikatsiooni osa

ning suheldakse ministeeriumide, asutuste, elutähtsa teenuse osutajate, kohaliku omavalitsuse üksuste ning põhiseaduslike institutsioonidega selle ellurakendamiseks.

- Avaliku teenistuse tippjuhtide värbamisel ja arendamisel jätkatakse Vabariigi Valitsuse määruses kirjeldatud tegevuste elluviimisega. Tippjuhtide ametikohtade täitmiseks teavitatakse avalikkust käimasolevatest konkurssidest, hinnatakse kandidaatide pädevust, toetatakse nende ametikohale asumist ning edasist tööd tagasiside võimaldamise ja arendustegevuste korraldamisega.

6. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi eesmärgi saavutamise eest vastutab Riigikantselei ning peamised partnerid on kõik ministeeriumid. Programmi eesmärgi saavutamine on tihedalt seotud valdkondlike arengukavadega.

Iga lõppenud aasta kohta koostatakse programmi tulemusaruanne, mis on sisendiks riigivalitsemise valdkonna tulemusaruandesse. Riigisekretär esitab tulemusaruande projekti Rahandusministeeriumile 1. aprillil. Lõplik tulemusaruanne esitatakse 31. mail.